

epäluo- vuus index

Titanik-gallerian julkaisu
Nº2 / kevät 2011

Laura Lilja 8.1.–30.1. s. 2

M. Irukandji: The Un-Creative Frame s. 6

*Kenneth Goldsmith/Teemu Manninen:
Lausumia mitäänluomattomasta kirjoitustyöstä s. 9*

Salla Myllylä 4.2.–27.2. s. 12

Elisa Rovamo 4.3.–27.3. s. 16

Mikko Malila: Terveisiä pesulasta! s. 20

Ville Vuorenmaa: 4-page comics story s. 24

Matti Tainio 1.4.–24.4. s. 28

Laura Lilja: Mustaa valkoisella

*Kertooko muistokirjoitus
oikeasti eletystä elämästä vai
onko se tiettyyn sapluunaan
maalattu kuvaus ajan "oikeasta"
tavasta elää ja kirjoittaa?*

Näyttelyn lähtökohtana ovat tiettyjen suomalaisten taiteilijoiden, kuten Isa Aspin, Eeva-Liisa Mannerin ja Tove Janssonin, muistokirjoitukset, jotka on julkaistu sanomalehdissä 1800-2000-luvuilla. Mitä ja miten muistokirjoituksissa kerrotaan kuolleen taiteilijan yksityiselämästä? Mitä voi lukea aikakauden mukaisen muistokirjoituskäytännön ja konventioiden takaa, rivien välistä ja vastakarvaan tulkiten? Onko muistokirjoituksia tutkimalla mahdollista kyseenalaistaa kaiken kattavaa heteronormia ja taiteilijan itsestään selvää heteroseksuaalisuutta?

Poliittisena taiteilijana olen kiinnostunut keinoista tehdä

näkyväksi ja kyseenalaistaa erilaisia valtarakenteita, normeja ja itsestään selvänä pidettyjä toimintamalleja. Kuinka pieni muutos tuttujen asioiden toistamisessa taiteen keinoin voi asettaa ilmeisenä ja luonnollisena pidetyn uuteen, kyseenalaiseksi tavan ja rakenteita purkavaan valoon?

Olen kopioinut jokaisesta muistokirjoituksesta yksityiselämän kannalta olennaiset katkelmat leveisiin sanomalehtipaperirulliin – olen siis säilyttänyt alkuperäisestä tekstin fontteineen sekä sanomalehtipaperimateriaalin. Muuttanut olen sekä kokoa että toteutustapaa; painomuste on vaihtunut leikattuun sapluunaan, spraymaaliin

ja seinille heijastuviin varjoteksteihin.

Näyttely Mustaa valkoisella on omistettu edesmenneille Isa Aspille, Hanna Ongelinille, Siri von Essenille, Hilda Käikoskelle, Edith Södergranille, Venny Soldan-Brofeldtille, Helvi Juvoselle, Wivi Lönnille, Hagar Olssonille, Eeva-Liisa Mannerille, Tove Janssonille, Vivica Bandlerille ja Tuulikki Pietilälle sekä kaikille – niin muistetuille kuin unohdetuille, julkituoduille ja vaietuille – sukupuolirooleja ja seksuaalisuuskäsityksiä haastaneille ja haastaville ihmisille.

Yksityiskohta teoksesta

Laura Lilja: Mustaa valkoisella (2010)

(Tove Jansson s. 9.8.1914 k. 27.6.2001, Helsingin Sanomat 28.6.2001)

sanomalehtipaperi (leveys 160 cm), spraymaali

M. Irukandji: The Un-creative Frame

I think it was the casual informality of the request that tickled me into agreeing to write this short text. Apparently you can catch trout this way; a little tickle under the fishy chin and before it has had a chance to consider the proposition in any great depth, it finds itself out of its element and consumed. This said, the topic is not entirely un-familiar to me, as it relates to several themes and observations that I found interesting during my studies and over the years since leaving art school.

So what do I know of un-creativity? Well not that much really, but I do know something about the anxiety that accompanies feeling obstructed and fearful of the blank page, or what most people know as 'writers block'. However, although it touches on the theme of this text, I do not feel that I could describe it as an un-creative phenomenon.

I suspect that feeling creatively blocked is more about scale. Often we block when faced with projects or expressions that we perceive to be very large, complex, or those possessing potentially psychologically threatening outcomes. While blockages are certainly un-productive: they are, however, part of a living creative process that many people find necessary to their work, but few enjoy.

Un-creativity is different: It is purposeful, and not simply an unpleasant byproduct of the creative process. It is a word sometimes heard in literary circles and has parallels in the way 'un-art' was used many years before by artists such as Allan Kaprow within the fine art context. Such terms do not point to absence but rather to presence. The prefix 'un' doesn't share the same meaning as 'anti' or 'non'. The 'un' is taken as a constraint,

a rule, or a frame. In writing, it is the attempt to purge any elements suspected as being 'creative' or authorial from the work. It is the restriction (or framing) that makes the work involving the transcribing, plagiarizing, sampling or parasitizing of the spoken or written word.

Interestingly enough, un-creative writers could never be faced with 'writers block' as they are never faced with a blank page. The page is already full and only requires a little 'cut and paste' here and there for the work to be re-contextualized. Some of the more purist proponents even try to avoid the intervention necessary to making a selection. As such, it is really quite a productive working method and a very effective way of dealing with a lazy muse. In fact, many creative people have already adopted un-creative processes as part of their prac-

tice, often without realizing it.

Creativity is and always has been about managing restriction: from the psychological and technical limitations of the artist/creative to those of tools, materials institutions, conventions, critics and the market. It is a struggle against the frame or border, and this includes psychological, sociological and cultural factors. The question here is not, is there a struggle, but rather, which struggle do we choose?

Under constant attack and interrogation from the modernist avant-garde in the 20th Century, the frame was challenged and forced to expand. Because of this, it became necessary for artworks (or cultural acts) to take into account the multiple spaces in which they occurred or were placed. For example, John Cage's silent musical piece *Four Minutes, Thirty-three Seconds* (1952) created a shift in locus and dropped the responsibility for creativity firmly on the passive shoulders of the audience. This was very clearly his intention and created the frame for his work. Cage:

"If something is boring after two minutes, try it for four. If still boring, then eight. Then sixteen. Then thirty-two. Eventually one discovers that it is not boring at all."

Art had become highly experimental and many of these

experiments were interesting in that they positioned creativity in a different way. They set the parameters (frames) from within which an artwork could occur without necessarily needing the direct involvement of the artist and very often requiring the audience to participate in the act of creation. In *Paragraphs on Conceptual Art*, 1967, Sol le Witt suggested a few of them:

**The plan would design the work.*

**The artist would select the basic form and rules that would govern the solution of the problem*

**If the artist carries through his idea and makes it into visible form, then all the steps in the process are of importance.*

**The idea itself, even if not made visual is as much of a work of art as any finished product.*

**Those that show the thought process of the artist are sometimes more important than the final product.*

Leaving aside for a moment that many people might argue that early works like *4'33"* or Duchamp's found objects are not artworks at all; can we consider that they are lacking in creativity, or is it just a question of where and how the artistic creation becomes manifest? I would argue that it is the latter. Art is not one thing: it exists in

the fuzzy border between the material and the immaterial, the object and the idea, the real and the imagined; it is multidimensional and in motion.

Un-creative art is, of course, a paradox and as such it cannot make sense, but this too is of interest. Our minds will obstinately try to create order out of chaos and works that frustrate this process can be liberating. I find the paradoxes that these games of freedom (for that is what they are) generate to be useful and not at all as strange as they may sound. Let us put it this way: if we were to curate an exhibition and inform the participants that the theme is 'nothing' we could be fairly sure that 'something' would be created and discover that 'nothing' might just be interesting. It was a conversation about 'good' art that encouraged me to write this text. I suggested that if art schools forced their students to create 'bad' art they might get better results by freeing the students of the tyranny of pre-conceived, exhausted notions of what 'good' art is and can be; the same can be said of the notion of creativity.

The theory of such working methods is interesting, but what about the results? Is un-creativity or un-art worth it? Well, I'm really not sure. The restrictive working methods employed by

the conceptualists of the sixties and seventies were idealistic, and as with most ideals, rules and inflexibility eventually led to a corruption of the initial liberating impulse. In fact, it didn't take very long for what were once free experimental parameters that challenged the established order to become prescriptive stylistic dictates.

Le Witt and many of the early conceptualists, believed that conceptual art should be 'emotionally dry' so as to appeal to the mind or intellect and that conception and perception were somehow irreconcilable. These rules were written in manifestos, which, of course, were given far too much importance. Rather than generative experiment, the term 'conceptual' came to be applied to work that could be considered cold or inaccessible. It has now become a style too often lacking in concept and the fact that it is seldom visually interesting often leads to accusations by formalist painters and sculptors that it is 'intellectual' and therefore not art. More accurately, the problem is in the choice or absence of generative concept and not in its immaterial structure: for materiality doesn't guarantee that an object is art nor does promise it will be emotionally charged. Moreover, if we believe that less retinal practices are emotionally dry,

then what of coded intangible art forms like poetry, the novel and music?

Where do I stand? Well, I find mute sterile art objects as barren as mute sterile art-ideas. I don't find the opposition useful. What is important to me is an artwork's generative quality in relation to the frame it occupies. Art needs to be bigger than its dimensions: it needs to point outwards from the frame towards our imagination, emotion or intellect. Works need to trigger, challenge and stimulate processes in the audiences' experience. Traditional artistic objects or conceptual framings (thought objects) can work on several different levels at the same time, and personally this is the type of work I like to experience.

Post-modernism has helped somewhat to break down or soften modernist notions of the avant-garde. However, the current lack of critical criteria in contemporary art has created a vacuum that is drawing in the vacuous. It doesn't have to be this way: this is an exiting time in which due to the often-unrecognised hard work of previous generations of questioning artists, the frames have never been more flexible or the freedoms greater. All the elements are in place to build a stimulating and interesting cultural life, but it

is not happening. Why? To find the dry and emotionless, we do not need to look to artistic style, but rather to the endemic process of quantification and the individuals and institutions responsible for it.

In the arts, quantification usually leaves little opportunity for complex, diverse or unique human narratives to emerge. For that, we need to build in the margins, reject quantification and resist the pull towards institutionalisation. Far from stimulating culture, closed traditional structures/frames and cultural bodies obstruct it by dictating the terms of cultural production. While it may not be 'professional' to reject or question the established means of artistic production, it is useful to remember that from impressionism through conceptualism into post-modernism, pushing against the frame has produced the work that we now consider to be of value. To quote Berthold Brecht, 'Art is not a mirror held up to reality, but a hammer with which to shape it'.

Kenneth Goldsmith/ Teemu Manninen: Sentences on Conceptual Writing/ Lausumia mitäänluomattomasta kirjoitustyöstä

*Valikoiden kääntänyt
Teemu Manninen.
Käännöksessä ei ole
käytetty e-kirjainta*

Mitäänluomattomassa kirjoitustyössä ajatus on työn parhain ja omin ominaisuus. Siksi mitäänluomattoman kirjoittajan on pakko päättää varhain työnsä aatos-luonnosta. Työn saatto maailmaan taas on vain kuin hantunosto tuon oikiamman työn suuntaan. Sillä aatos on vasta tuo masiina, joka työn luopi. Siksi kirjoittajan käsityötaidon voi myös sivuuttaa. Kirjoitus, kun tuota mitään-luomatta harrastaa, on siksi ololtaan intuitiivista, ja jättää huolimatta turhista filosofioista - vaikka aivoin liikuttumisista onkin tuo kovin kiinnostunut. On vain niin, notta unohtaa mitään-luomaton kirjoittaja äkkiä kartoittaa mitään yksittäistä

tarkoitusta tai suuntaa.

Jokin aikomus on kyllä taustalla aina: mitäänluomattoman kirjoittajan tarkoitus on tuottaa työllään agitaatiota lukijan älykanavissa. Tuon vuoksi työt ovat toisinaan tuntumaltaan kuivia. Mutta tokkopa tahtoo mitään-luomaton kirjoittaja tylsistyttää lukijaa, paitsi jos lukija odottaa jotain sydänalaa osuvaista potkua - siis tuota, johon romantiikan kirjallisuus on kautta aikain kirjain kuluttajia optimoinut - saattaa polo turhautua ja työn juju jäädä käsittämättä.

Nyt joku voisi luulla, notta mitäänluomaton kirjoitustyö olisi älyn ja logiikan asia ainoastaan. Mutta mitäänluomaton kirjoitus on vain toisinaan

loogista. Logiikka on juttu, jota joskus voipi hyödyntää, mutta toisinaan tuo häipyä näkyvistä kokonaan. Logiikkaa voi käyttää vaikkapa takimmaista aikomustaan piilottamaan. Jopa voi tuon avulla laittaa lukijaansa uskomaan, notta on tuo työn syyn ymmärtänyt, vaikka niin tuskin oisikaan. Paradoksin luo voi tuoda myöskin tuo. Myöntö logiikan suuntaan on paikallaan kyllä silloin, kun puhutaan työn-luontoa ohjaavista aivojumbista, jotka toki ovat loogisia kun aivoissa syntyvät, mutta maailmaan saapuvaisina ovat nuo aistisia. Tuota työn-luontoa sopii tarkata isommin. Loogista luontoa tuntuksi tarkoittavan, jos työssä on

moninaisuutta, joka luo tuohon hankalaa katsantokantaa. Mutta yhtä hyvin mutkattomuus kuin hankala moninaisuus saattaa olla työn-luontona. Mutkattomilta tuntuvatkin parhaimmat aatosluomat, koska vaikuttavat väijäämättömiltä.

Mitäänluomaton kirjoittaja on kiinnostunut kirjallisuusuolomain löydännön ja tuotannon olotavoista. Aatoksia voipi löytää tahi kartoittaa intuitiollaan. Voi suunnata harkitusti, mutta yhtä hyvin mitäänluomaton kirjoittaja voi yllättyä omista aatoksistaan: ahaa, näinkin voi olla! Aatoksista on silti pakko aloittaa. Samalla täytyy muistaa, notta kirjallisuusuolomus on havaittavissa vasta kun on tuo tullut valmihiksi, ja ilmiömaailmaan tultuaan on työ avoinna, joka iikan tarkkailtavissa, myöskin kirjoittajansa kannalta uusin silmin nähtävissä. Koska löydännön ja tuotannon funktiot ovat näin ristiriitaisia tai jopa vastakkaisia (alta havainnon tai yltä), kirjoittaja, jos käyttäpi tuo olionsasisäistä tuomiokykyään luomustyönsä arviointiin, lannistaa samalla tuon olion oikian luonnon. Jos aatostaan taas tahtoo hän tutkia kaikkiaalti, ohjastaa hän valintojaan sattumin ja arvonnoin vain harvoin. Äkkiä aivoon juolahtavat vimmat, maun muhinat ja muut kummat tulokulmat jäävät pois jo alkujaan. Työtä voi

jatkaa, vaikka tuntuisikin tuo ulkoasultaan aluksi huonolta tahi nololta. Joskus aluksi ruma voi lopuksi olla kaunistaa.

Työtä ohjaava luomiskaava on tapa karttaa olionsasisäistä imponaatiota. Luomiskaavain avulla voidaan välttää muinon työn uusintaa, kun uutta luodataan. Kaava kaavoittaa työt omista lähtökohdistaan. Jotkin kaavat kaipaavat miljoonia variaatioita, jotkin taas vain muutamia, mutta kummatkin ovat rajallisia. Mutta on myös kaavojia, jotka implikoivat ikuisuutta. Mutta aina kirjoittajan tarvii valita yhtälönsä ratkaisuun tuon omimmat ja pohjimmat muodot ja säännöt. Tästä kun aloittaa, voi olionsisästä syntyvät ja muut sattumanvarat valinnat jättää vähäisiksi, ja pian onkin jo luomatyö valmis.

Lukija voi ymmärtää tai jättää ymmärtämättä kirjoittajan tarkoituksia luku-urakkansa kulun aikana. Kirjoittaja on jo päästänyt työnsä käsistään, ja silloin työtä on mahdoton kontrolloida: kukin käsittää niin kuin käsittää voi.

Jos kirjoittaja luovii halki ja ohi karttaan kaavailtuin satamain ja karikoin, ja jos nähdyin muodoin työnsä lopulta astuu tähän maailmaan, ovat tuon matkan kaikki vaapunnat ja luovimat arvokkaita ja kokonaiskäsitystä luomassa. Imponoiva ajatus, aivan omillansa katsottu-

na, jos tuo jäisikin tuottumatta katsojan aivossa, on yhtä paljon osa kaunotyötä kuin mikään olio täällä fysiikan maailmassa. Kaikki astumat niillä main ja välillä - luontumat, poukkoilut, suuntimat, pohtimat - ovat kiinnostavia. Kiinnostavia nuo ovat siksi koska kaikki kirjoittajan tuumailua paljastavat yksityiskohdat ovat tavan takaa lopputulosta jännittävempiä.

Joskus on hankala päättää kuinka pitkä työn tulisi olla. Pituus on hyvin vaikuttava ominaisuus, mutta ison työn taakan alla ajatus voi kärsiä. Jos kirja on lyhyt, voi tuo tuntua mitättömältä. Siksi kirjan on oltava niin pitkä kuin vain taritaan lukijan kiinnostusta kiinnittämään: sitä taritaan antamaan informaatiota, joka ohjaa ymmärtämään, mutta samaan aikaan on tuo oltava niin ylöspantu, notta niin kuin taulun ympäri on laidat, niin on myös kirjan ympäri oltava kirjan käsipainavalta maailmassaololta työnajatusta ja aivokuvaa omaan karsinaansa kohottava aita, jonka sisällä lukija saapi ikään kuin ympäriinsä tanssia ja koittaa, mitä tanssilaan tilastaan tajuaa.

Sivu on kirjan kolmiulottu-
vais-volyymien sitoma tasapinta, aari, joka rajaa tilaa ja on tilassa. Tuota painotaidon luomaa tilasaolon fyysisyyttä on vaalittava. Jos kirjoitus on tarkoitus säilöä informaationa digitalisoidussa

muodossa, on ruudulla tapahtuva sommittuma luotava myös hyvin. Asiain välit ovat nuo, jotka voidaan mitata ja näillä mitoilla auttaa tilaan sovitusta. Välit ja mitat ovat arvokas osamitäänluomatonta kirjoitustyötä. Standardoiduista välimitoista voi tulla aikaan sidottua mitallisuutta, rytmiä, pulssia. Kun välit ovat tasan, ohjaa tuo myös tarkkaamaan, josko jokin joskus onkin toista mittaa. Jos alustan omista syistä tilantuntu on mitättömämpi osa työtä, niin kuin html-sivulla, voidaan välit ja mitat säätää samaan standardiin. Näin minimoidaan välimittain osa luku-urakan kulussa.

Markkinoilla myytävä kirjallisuus haluaa luoda töitä, joilla on jokin funktio. Utilitarismi on silloin valttia. Mitäänluomaton kirjoitustyö jättää utilitarismin pois kuvioista, koska utilitaristisuus haittaa kaunoluomusluontoa.

Aika tuo mukanaan koko ajan uusia aihioita, tavaraa, asiaa, ja uutuusinnostus on nykyään suurin vika kaunoluojain koulukunnassa. Luullaan, notta uuvankä sisältö on jo niin kuin uusi ajatus. Mutta on kauhia katsoa kaunoluomaa, joka on vain kimaltavaa pintaa. Varsinkin digitaalisia ympäristöjä tämä vaiva lamaannuttaa. Paljon on noita, joilta puuttuu kärsivällisyyttä, aivoitusta ja

kykyä laittautua tutkimaan, millaista työhönantautumista uutukaissisällöt vaatisivat. Vaarana voi toki olla fyysisyyttä liikaa korostava toiminta, joka on omanlaistaan romantiikkaa. On jo kovin haastavaa koittaa kirjoittaa luomiskaavan rajaama tarkka ajatus aivostaan ulos ja maailmaan. Kun syliin kasataan lisäksi koodausta, graafista muotoilua ja äänitystä, voi nousta mäki alla pystyyn aika äkkiä.

Kirjoitus on fyysistä toimintaa. Fyysisyys on siinä kuin ovi talossa toivottamassa tulijaa kotiinsa. Mitäänluomaton kirjoitustyö kohtaa lukijan aivoa, toisin kuin muu kirjoitus, joka tähtää korvaan tahi osoittaa sydäntä. Fyysisyys voi haitata tätä aivoonottavaisuutta. Rytmii, riimi, mitta, pinnanmuodot ja muut vastaavat korostavat työn fyysisyyttä. Kaikki tämä haittaa lukijan kirkasta luomiskaavan ajatusymmärrystä ja korostaa ilmaisua, jota on paha alkaa työssä korostamaan. Mitäänluomaton kirjoittaja haluaakin mitätöidä tätä fyysisyyttä, mutta samalla sitä voikin käyttää uusia luomiskaavoja kartoittamaan, mutta taloutta täytyy hoitaa tarkasti. Muodolla tuskin on väliä, ajatus voi tulla julki luvuin tai sanojin tai kuinka vaan kirjoittaja haluaa, mutta ajatus on aina A ja O. Mitäänluomaton kirjoitus luo hyviä töitä vain jos ajatustyö taustalla on hyvää.

Salla Myllylä: *Diurnal*

Työskentelyni lähtökohdat ovat yksinkertaiset: hiili ja paperi, havainto ja lähiympäristö.

Itähelsinkiläiseltä kotiparvekkeelta avautuvaa maisemaa hallitsee vesitorni. Se on maamerkki, jonka avulla voi paikallistaa kotinsa kauempaakin kaupungilta. Vesitorni toimii myös kellona: aurinkoisina päivinä majesteettinen varjo etenee hitaasti pitkin sen outoa geometrista muotoa. Päivittäinen speaktaakkeli ilahduttaa yhä uudelleen. Vain arkisen lähimaiseman voi nähdä toistuvasti eri vuoden- ja vuorokauden aikoina.

Piirtäminen on arkista, välitöntä ja intiimiä eikä vaadi erityisiä tiloja tai välineitä. Valmistuin taidemaalariksi Vapaasta Taidekou-

lusta 2009 ja lopputyövuotenani hiilipiirtäminen laajentui hiilipiirrosanimaatioiden tekemiseen William Kentridgen ”kivikautisen” animaatiotekniikan innoittamana.

Näyttelyn tavoitteena on rekonstruoida itähelsinkiläisen kodin lähiympäristö. Kirjassaan ”Eletyt tilat ja sukupuoli” professori Kirsi Saarikangas ihmettelee lähiöiden outoa näkymättömyyttä kaupungin kuvauksissa. Hänen mukaansa 50-60-luvuilla lähiöön muuttaneiden ja syntyneiden kokemus modernista ei ole niinkään katuja, kahviloita tai tavarataloja, vaan hiekkalaatikkojen, pihojen ja parvekkeiden yksityisempiä maailmoja.

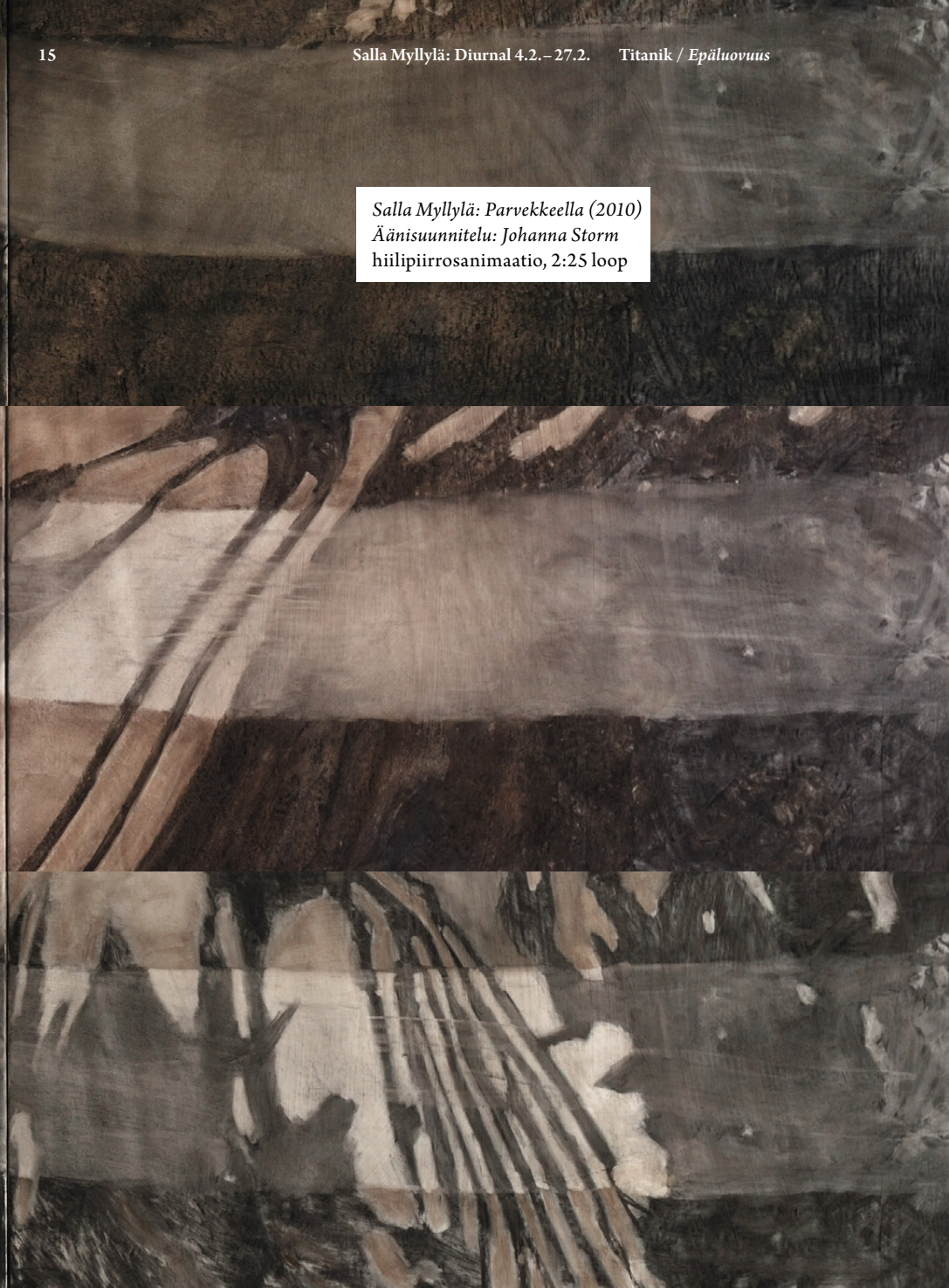

Salla Myllylä: *Naapuri* (2009)
hiilipiirrosanimaatio, 2:25 loop

Salla Myllylä: Parvekkeella (2010)
Äänisuunnitelu: Johanna Storm
hiilipiirrosanimaatio, 2:25 loop

Elisa Rovamo: *Muutoksen rajalla*

*Leikkaan lehdistä kuvia.
Sekoitan niitä.
Leikkaan kuvista paloja.
Ja sekoitan.
Leikkaan kuviin aukkoja.
Sekoitan. Ja toistan saman.*

*Leikkaan, toistan ja sekoitan.
Syntyy sattumanvaraisia
yhdistelmiä.*

Maalausteni lähtökohtana ovat mediakuvista kokoamani kollaasit ja kuvafragmenttien

kasamat. Tutkin ja kokeilen valmiin materiaalin käyttämistä ja sattumaa osana työskentelyprosessia. Yhdistelen ja muuntelen olemassa olevaa kuvamateriaalia. Annan

mahdollisuuden sattumalle, jonka avustamana yhdistelen valitsemiani valmiita maailman palasia.

Jäljittelen prosessilla jokapäiväisen mediakuvatulvan

vaikutusta, jossa kuvat tahattomasti limittyvät toisiinsa ja värittävät toisiaan luoden katsojan mielessä uusia merkityksiä.

Annan prosessissani osan

luovuudesta katsojalle. Ajattelen hänen olevan luova subjekti, jonka mielessä teoksen tärkein merkityssisältö rakentuu.

Teokseni ovat akryyli- ja öljyvärimaalauksia, joissa

tutkin naisen kuvaa, rooleja ja kysymyksiä identiteetistä. Henkilöt maalauksissani ovat muutoksen rajalla, siirtymävaiheessa, vaihtamassa aikaa, paikkaa tai

identiteettiä. Fragmenttaarisista kuvakatkelmista rakentuu kerroksellinen, kollaasimainen kokonaisuus, johon sisältyy hajoaminen ja eheytyminen, liike ja muutos.

Elisa Rovamo: Muodonmuutos (2010)
akryyli ja öljy 150 × 110 cm

Yksityiskohta teoksesta:
Elisa Rovamo: Muuttumisleikki (2010)
akryyli ja öljy 55 × 65 cm

Mikko Malila: Terveisiä pesulasta!

Liukuhihnat eivät ole kuolleet. Niitä on vielä. Ja jotkut meistä, jotka eivät ole taiteilijoita tai lakimiehiä, saattavat joutua niiden kanssa tekemisiin. Chaplin teki kuuluisan elokuvansa Nykyaika vuonna 1936 ja sen piti olla aikansa kuva. Tiedätte kohtauksen, jossa päähenkilö kääntelee pultteja koneen tahdissa ja tajuaa, että kaikki on mennyt, mikään ei riitä. Nykyinen aika on jotain muuta, teollinen työ ei askarruta ketään, se on vanha vitsi, eikä siitä ole enää mitään kertomista.

Uusi Uhri on joku muu, kaupunkilainen, graafikko, sorrettu, joka ei saa toteuttaa visiotaan. Ja graafikkoja ovat kaupunkimme kadut mustanaan. Joka toinen vastaantulija on taiteilija. Ja kaikesta työn kauheus piilee siinä, että se on työtä. Työstä ei voi enää valittaa, se ei enää kuvaa mitään.

Nykyään on muotia puhua Luovasta Luokasta ja kaupunkilaisen kokemus on ainoa oikea.

Samalla ollaan ajautettu todellisuuden ytimestä. Kokemukseni mukaan mekaaninen, turha työ sisältää luovuuden elementit. Niin sanottu luova työ ei sisällä paljon mitään, jos siitä poistetaan raataminen ja vitutus. Suuri osa maailman ihmisistä joutuu tekemään jotakin. Siksi yleisin kokemus on yhä oikeasti se, jonka jo Chaplinin kulkuri tunsi.

Lopetin taiteilijanhommat vuonna 2008, kolme vuotta sitten. Siirryin kokopäivätoimisesti pesula-alalle, sattuman oikusta. Mutta aloitetaan alusta, moderni laitospesula toimii seuraavalla tavalla.

On linjasto, joka mutkittelee katossa. Likapyykkisäkit purjehtivat lajitteluratoja pitkin. Nämä suonet ruokkivat pesukoneita, käsittämättömiä harmaita jättiläisiä. Ja satumaisen kalliita. Satojatuhansia, ehkäpä jopa miljoonia on upotettu näihin siniharmaisiin jyliseviin paskiaisiin.

Työtehtäväni ovat lukuisat, mutta erityisesti olen leimautunut laitospesukoneisiin. Käytän koneita kiittolisena. Ne ovat orjiani yhtä lailla kuin itse olen niiden orja. Tunnen jopa tiettyä miehekästä ylpeyttä, samanlaista, jota kenties tunnetaan teräsvalssamoissa tai voimalaitoksissa. Suuret voimat ovat pelissä. Jotain tapahtuu...

Nopeasti huomaamme järjen mahdin. Miten pieni onkaan digitaalinen näyttö jättiläismäisen koneen kyljessä, miten pieniä numerot. Mutta mikä voima niillä onkaan. Miten kevyet, hellät painallukset saavat hirviön avaamaan ja sulkemaan suutaan ja kumartumaan sylkien puhdasta pyykkiä, pärskimään vettä, syöksämään höyryä. Mieleen tulee sinivalas tai dinosaur, kokemukset joita harvoilla on.

Pyykki tulee sisään linjaston toisesta, likaisemmasta päästä. On verta, spermaa ja tuoretta sekä kuivaa paskaa. Oksennusta.

Hapanta maitoa. Kusta imeytyneenä lakanoihin. Koko kirjo. Kaikki mikä tulee sairaaloista ja vanhainkodeista, kaikki mikä kertoo ilosta ja kurjuudesta, elämästä. Joskus yllättyy ja huomaa ruskeasta nesteestä likomärkien pyyhkeiden olevan kahvin kastelemat. Sitä on kaatunut pöydälle tai lattialle. Se on iloinen yllätys, kahvin kotoisa tuoksu kaiken surkeuden keskellä. Olosuhteet saavat iloitsemaan pienistä asioista.

Aluksi pyykkiä pitää lajitella, lakanat, liukulakanat, tyynyliinat, kantoliinat. Artikkeleita on lähemmäs sata. Riemunkirjava pyykki. Kaikissa sateenkaaren väreissä. Takana on valtava ikkuna. Siellä on elämä. Pilvet kiitävät ohitse. Tytöt pyöriälevät. Lapset syövät jäätelöä. Mutta pakotietä ei ole.

On seisottava liukuhihnan ääressä joka kantaa eteen loputtomasti erilaisia artikkeleita, kaikki enemmän tai vähemmän saastaisia. Tehtävänä on napata hihnalta ennalta määrätty vaatekappaleet ja viskata ne niille osoitettuihin pyykkikuihuihin. Tämä kysyy nopeutta. Jonglööriä käsiä. Jotkut heittävät pyykkiä sokkona, pilkaten työn vakavuutta. Akrobaattisia temppejuja näkee toisinaan. Yksitoikkoinen työ tekee tehtävänsä, syntyy sirkustaiteilijoita, kiipeilijöitä, pelleilijöitä. Orjat ja vangit lauloivat työlauluja. Nykyään harrastetaan enemmän koreografioita, ne pitävät mielen

virkeänä. Sanokaamme, että aiotte heittää veriset alushousut niille osoitettuun kuiluun. Pari spiraalia saa homman näyttämään hienolta. Keppi on hyvä väline. Kaveri viskaa rätin ja otat sen huolettomasti kepin päähän. Lyöt sitä teatraalisesti kuin pesäpalloa. Voit pyöritellä keppiä mielin määrin, viskoa sitä kädestä toiseen. Suositun ohjelmanumero on nousta liukuhihnan päälle ja antaa sen kuljettaa samalla asentoa tehden tai paitaa riisuen.

Tietysti päivän päätteeksi kaikki ovat väsyneitä. Jalvoja särkee, olkapäitä, käsiä ja selkää särkee. Sitä on antanut kaikkensa, eikä se tietenkään näy oikeastaan missään. Monet unelmoivat siitä etuoikeudesta, että työllä olisi persoonallinen lopputulos. Monet unelmoivat helposta, ratkaisusta, taiteesta. Minä kerron teille, mitä taide on...

Koneenkäyttäjän, jollainen itse olen, tehtävä on vastaanottaa puhdas pyykki linjaston toisessa päässä ja lajitella se astioihin, jotka toimitetaan mankeleille, viikakajille, pakkaajille. Astioita on aina liian vähän ja asiakkaat odottavat vaatimuksineen. Tämä on elämä pienoisuudessa, eksistentiaalinen perusongelma. Miten riittää kaikille, miten täyttää vaatimukset. Miten selvittää koneiden läpi tunkevasta pyykistä, sen paljoudesta. Ostan itselleni aikaa käymällä kusella. Käyn syömässä jotain pientä. Silloin tällöin ka-

toan hetkiseksi jonnekin. Lasken ja järjelen, miten saisin kaiken pyykin mahtumaan varastoon. Huomaan olevani taiteen ytimessä.

Koneissa on hälytyssireenit, todella perkeleelliset pillit, joiden ääntä ei pääse pakoon. Ne huutavat lakkaamatta, pienimmästäkin syystä. Tuolla pärähtää soimaan hälytys. Puristimessa on häiriö. Linko on paskana. Vuodesuoja on juuttunut kolmoskuihurin täyttöloukkuun mutta samaan aikaan puristin huutaa taas; peitot ovat jääneet sylinterin kalvoon kiinni ja siirtäjä on työntänyt ne väärään suuntaan, puristimen ovi repsottaa auki. Tätä tämä taas on, tekemistä riittää. Entä jos kokeilisimme onnani kaupan kassana, siivoojana? Olisi pitänyt käydä joku oikea koulu, että olisi saanut kunnan ammatin. Miksi aloitin tupakanpolton neljätoistavuotiaana? Miksen uskaltanut suudella sitä tyttöä porttikongissa, kun oli mahdollisuus?

Ongelmia siis riittää. Mutta töissä on aikaa katua ja ajatella. Maailmassa mikään ei säily puhtaana. Tyhjä, käyttämätön huonekin rapistuu väistämättä, entropian laki. Lika on epäjärjestyksistä, informaatio on järjestystä. Pyykin peseminen on täten luovaa toimintaa. Otetaan kymmenen tuhatta kiloa raakapyykkiä, kusista, haisevaa, pölyistä, ja hahmotellaan sen kauneus ja puhtaus esiin. Tehdään siitä käyttökelpois-

ta. Näin toimii kuvanveistäjä ja näin toimin minä. Eikä työ lopu koskaan. Juuri nyt olen vakuuttunut siitä, että taiteen pitää nimen omaan olla käyttökelpoista. Ja puhdasta. Tuoksusta sen huomaa. Joskus saan käsiini lakanoita, joihin on jäänyt liikaa etikkahappoa. Se on keittiön ja salaatin tuoksu, ei millään tapaa paha, mutta voimakas, elinvoimainen. Se on kodin ja pyykkituvan tuoksu ja samalla väärä. Silloin täyty reagoida. Prosessi keskeytetään välittömästi ja alkaa armoton pohdiskelu ja laitteiden huoltaminen. Kukaan asiakas ei halua sellaista pyykkiä. Mutta joskus pesuainetta on annosteltu väärin, koko satsi on pelkästään huuhdeltu, so. se on vielä likaista. Kukaan ei huomaa mitään. Täydestä menee. Voitte vetää itse analogianne. En alleviivaa mitään.

Ongelmana ovat myös työläisten keskinäiset välit. Viha, kateus ja tärkeilynhalu nostavat päätään jatkuvasti. On ymmärrettävää, että vuosikymmenten turha työ lannistaa. Naiset ovat ulosmittaneet kauneutensa, potentiaalinsa, eikä siitä tullut mitään. Nyt monet heistä kulkevat viivasuisina. Miehet voidaan järjestään laskea epäonnistujiksi, sen näkee päältä. Kauneimmat yksilöt eivät kauaa töissä viihdy, maailma nielaisee heidät. Vaihtuvuus on kova. Eläkkeelle pääsyn kunniaksi käteen ojennetaan Aaltomaljakko, jolla ei tee mitään. Mutta siihen on vielä

hetki ja mitä sen jälkeen? Saattaa olla, etteivät he koskaan kuolekaan, mutta on vaikea vakuuttua kuolemattomuudesta kun koneet jyrisevät vailla mieltä. Suojaan kuuloani korviin upotettavilla kuulokkeilla mutta ne estävät myös kuulemasta tyhjämpäiväisyysä, joita minulle lauotaan. Teeskentelen, etten kuule kun minulta pyydetään palvelusta. Minua revitään hihasta. Käännyn. Radiossa sanotaan: "Seitsemäntoista kaivosmiestä on jäänyt loukkuun Chilessä." Saatana...

Johtaja kulkee niska pystyssä. Työläiset ovat hänen visioidensa tiellä. Mikseivät he ole nopeampia? Mikseivät he heittäydä rataiden väliin voidellen verellään koneet? On totta, että köyhä on toisen köyhän suurin vihollinen. Eniten kuitenkin haukutaan johtajaa. Selän takana, tietysti, mutta hän ymmärtää kasvokkaista piilovittuilaakin heikonlaisesti. Hän ei usko siihen, se ei kuulu hänen maailmaansa. Yksinomaan minä joudun tottelemaan viittä erilaista pomoa. Tai ehkä vain kuvittelen kaikkien olevan minua ylempänä. Ehkä niin ei olekaan.

Menen taukokuoneeseen, joka on sopivasti liian pieni, että kaikki mahtuisivat syömään ajallaan. Pienet asiat ajavat hulluuteen, tylsyyteen ja tuhoon. Lämmitän mikroaaltouunissa ainespizzaani ja kuuntelen puheita. "Kansanedustajille taas lisää palkkaa... Ne ei tee mitään... Se ja se puhui

kännykkään työajalla... Hommat pitää hoitaa asiallisesti, muuten ei tule mitään... Henkilö N. on taas raskaana, helvetin huora..." Eli kaikki on paskaa paitsi minä itse, minä, rehellinen orja, olosuhteden uhri, sääntöjen noudattaja. Tuttua puhetta. Ymmärrän maailmasta taas vähän enemmän.

Mutta pesula toimii. Prosessi jatkuu ja me saamme tuloksia. Kaiken kurjuuden ja hukattujen tuntien jälkeen meillä on jotakin konkreettista, jonka valkoiset rekat kuljettavat ympäri Suomea. Jotakin kaikille tuttua. Ja saamme sen takaisin ja pyörä pyörii, kauniina ja välttämättömänä. Maailma itse.

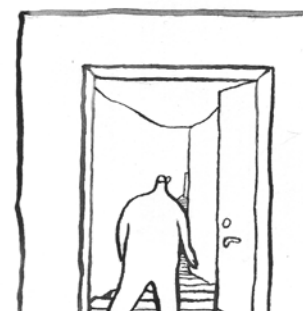
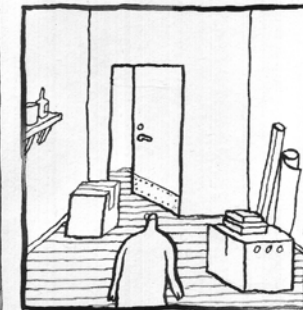
THIS IS THE SECOND PUBLICATION OF
TITANIK GALLERY. THEME FOR THE
SPRING 2011 PROGRAM IS
UNCREATIVITY

I was asked to do a 4-page comics-story for this gallery-publication about the theme "epäluovuus" so I did this -v.v.

25

Titanik / Epäluovuus

Matti Tainio:

Älkää minua syyttäkö

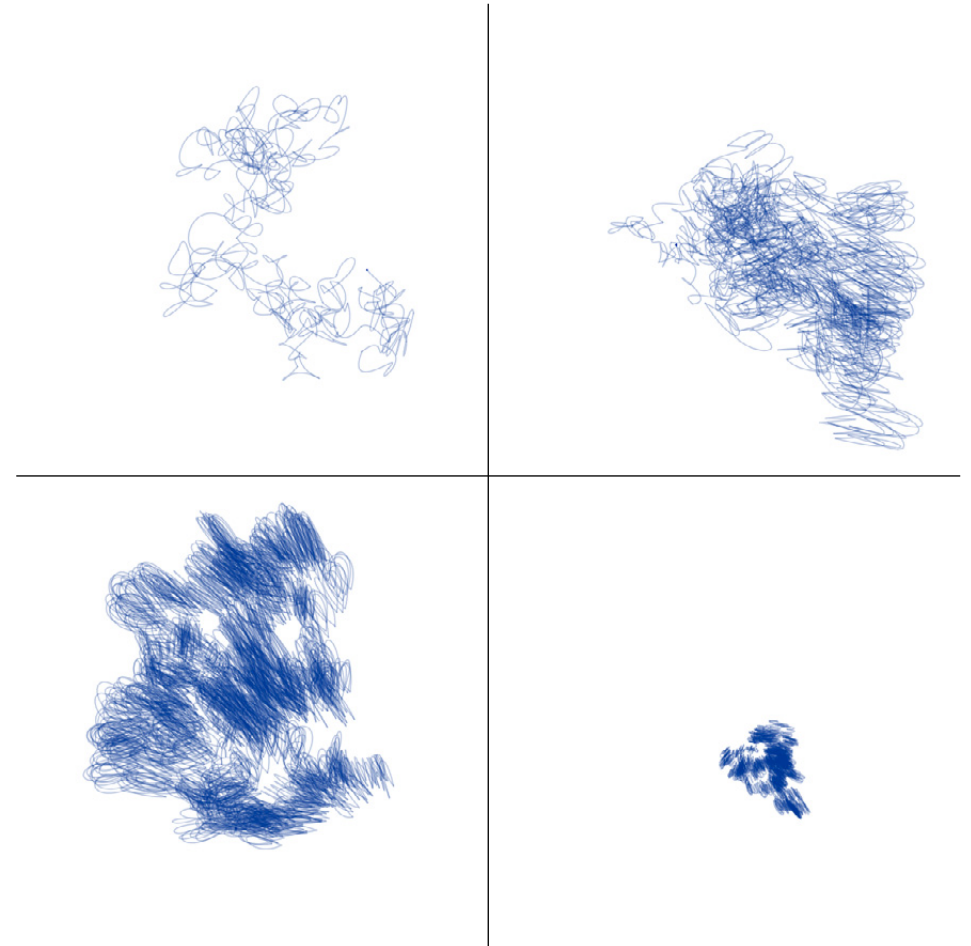
Paskaista naurua taiteen
haudalla?

Jätin taideteoksen tietoko-
neen tehtäväksi. Käytin piirus-
tusluelua ja television lottoarvon-
taa taiteen tekemiseen. Väritin
paperin mustaksi – monta ker-
taa. Sen osaisi lapsikin.

Onko tämä vain tylsämielistä
naureskelua taiteen haudalla?
Vaikka teokseni vielä tänäänkin
haastavat taiteen tekemisen
arvoja, niin väittäisin etten nau-
reskele taiteelle, vaan yritän löy-
tää tapoja taiteilijana olemiseen.
Kun luovuus on jo kokeiltu,
niin täytyy katsoa mihin pääsee
epäluovalla sinnikkyydellä tai
silkalla tuurilla.

Kun selkeää, rajattua ja yk-
sinkertaista tehtävää toistaa
tarpeeksi monta kertaa, niin
syntyykö se jotain uutta? Jos
piirustuksen lopputuloksen
jättää satunnaisuuden armoille,
syntyykö uusi mestariteos?
Mikä on viikon lottorivi?

En minä osaa noihin kysy-
myksiin vastata. En ole edes
vastuussa lopputuloksesta.

Julkaisija:
Titanik-galleria / Arte ry

Itäinen Rantakatu 8
20700 Turku
Finland
www.titanik.fi
www.arte.fi

Toimittaja: Antti Jussila
Työryhmä: Heini Aho, Frank Brummel,
Jari Kallio, Jouna Karsi,
Hanna Seppänen,
Sebastian Ziegler
Ulkoasu: Antti Jussila ja
Frank Brummel
Paino: FinePress, Turku
Paperi: Cyclus Offset 80 g/m²

Kirjoittajat:

M. Irukandji is m.irukandji@gmail.com

Kenneth Goldsmith (s. 1961) on amerikkalainen runoilija ja nykyaiteilija. Hän on Ubuwebin perustaja, opettaa poetiikkaa Pennsylvanian yliopistossa ja kuratoi PENNsound-projektia. Vuosina 1995-2009 hän toimitti viikottaista ohjelmaa WFMU-radiokanavalle. Hän on julkaissut kymmenen teosta, joista mainittakoon Fidget (2000), Soliloquy (2001) ja Day (2003), sekä niin kutsuttu amerikkalainen trilogia, The Weather (2005), Traffic, (2007) ja Sports, (2008). Hän toimitti teoksen I'll be Your Mirror: The Selected Andy Warhol Interviews (2004). Hän asuu New Yorkissa vaimonsa, taiteilija Cheryl Doneganin ja kahden poikansa kanssa.

Teemu Manninen (s. 1977) on helsinkiläinen runoilija ja kirjallisuudentutkija. Hän on julkaissut neljä runokokoelmaa (Turistina täällä, 2004, Tammi; Lohikäärmeen poika, 2007, Tammi; Futurama, 2010, poEsia; Säkeitä I, 2010, ntamo), sekä lukuisia artikkeleita, käännöksiä ja kirjallisuusarvosteluja suomalaisissa ja ruotsalaisissa kirjallisuuslehdissä. Lisäksi hän on sanoittanut rap-muusikko Asan kanssa kappaleen "Eurovitunviisu", opettanut luovaa kirjoittamista Oriveden opistossa, Tampereen kesäyliopistossa ja Nuoren Voiman Liiton nuorten kirjoittajien sanataideryhmässä, kuratoinut lukuisia runotapahtumia Helsingissä, Kuopiossa ja Turussa ja esiintynyt perustamansa äänirunoyhtye Linnunlaulun riveissä lukuisissa tilaisuuksissa. Hän kuului Tuli&Savu -lehden toimittajakuntaan vuodesta 2005 ja toimi päätoimittajana vuosina 2006-2007 sekä verkkopäätoimittajana 2009-2010.

Mikko Malila on taideyhteisöstä pudonnut maalari ja runoilija. Hänen päivänsä kuluvat tehdessä ruumiillista työtä, mitä hän suosittelee lämpimästi kaikille muillekin.

Ville Vuorenmaa on Lapualla syntynyt, Turussa asuva 3-vuotias kuvien, musiikin yms. tekijä

© 2011 Titanik-galleria ja tekijät

ISBN 978-951-97915-4-8 (nid.)
ISBN 978-951-97915-5-5 (PDF)

